

**RICCARDO
BRUNI**
**DRUGELIŲ
NAKTIS**

STREGA
PREMIJOS
NOMINANTĖ

Alma littera

PIRMAS

Apie naktinius drugius kalbama keistų dalykų. Kartais neva įskrenda į namus. Visa tai tėra prietarai, gajūs mitai. Šiais laikais mažai jau kas apie juos išmano. Tad nieko pernelyg nesutrikdė miške šokantys drugiai tą naktį, kai buvo rastas kūnas.

Buvo panašu į sceną iš serialų apie policiją. Žmonės, išėję į viešumą vienmarškiniai, su šlepetėmis, artyn neprileidžiami uniformuotų vyrų. Mėlyni švyturėliai, atsispindintys veiduose. Greitoji pagalba, ugniagesiai, karabinieriai, viešosios tvarkos pareigūnai. Viskas vyko lėtai. Be skubos. Dabar jau nesvarbu.

Tvyrojo drėgnos žolės kvapas, toks, koks būna auštant; spygliuočių sakų ir lapų kvapai. Tarp medžių judėjo žibintų šviesų kūgiai. Visi, atrodė, atkakliai ieškojo būdo, kaip priėti arčiau prie lavono. Keistas tas staiga kilęs poreikis priartėti prie mirties. Žiūrėti į ją iš taip arti, kad galėtum beveik paliesti. Tai tas pat, kaip sulėtiname greitį pamatę eismo įvykį. Slenkame pašone, stengdamiesi kuo daugiau pamatyti, nors žinome, kad vaizdas nesužavės. Bet kitaip negalime.

Kadaise, kai buvau dar maža mergaitė, mačiau lavoną paplūdimyje. Vyriškio, rodos, vokiečio, atostogavusio mūsų miestelyje. Maudantis jam pasidarė negera. Didžiulis toks. Mano draugas,

tada dirbęs restorane, kuriame vokiečiai paprastai valgydavo, sakė, kad tądien svečias sukirto dubenį spagečių su moliuskais ir lėkštę gruzdintų kalmarų, užgerdamas litru atvėsinto baltojo vyno. Vandenyje jam, kalbama, trombas užkimšęs kraujagyslę. Pats prisiprašė. Žinoma. Buvau tenai paplūdimyje su močiute. Kūnas tįsojo netoli nuo mūsų skėčio. Jis buvo uždengtas baltu audeklu. O žmonės, sukorę tiek kelio dėl atostogų, toliau sau deginosi ir ilsėjosi, tarsi nieko nebūtų įvykę. Atsimenu vyrą iš po gretimo skėčio, skaičiavusį, kiek jam atsieina viena atostogų diena nuo paplūdimio gulto iki nuomojamos pastogės. Jis įkalbinėjo žmoną toliau gulėti paplūdimyje, kad išlaidos nenuieitų perniek. Kad ir kaip keista buvo matyti tiesiog ten pat besimaudančius ir sviediniu žaidžiančius vaikus, žmones, besikaitinančius visai šalia numirėlio, sunkiausia suprasti buvo tuos, kurie atėjo iš toli tyčia jo pažiūrėti. Atsibastė net iš kito miestelio galo. Kai kurie net iš nemokamo paplūdimio, iki kur pasklido gandai. Per pačią kaitrą, vedini vaikais.

Taip tarsi gauni patvirtinimą, kad pats vis dar esi gyvas. Juk kartais topteli: „Po perkūnais, tai gali ištikti kiekvieną akimirką“, tada suvoki, kad ta akimirka ištiko kažką kitą, ir tave užplūsta malonus palengvėjimas. Matyt, dėl tos pačios priežasties grįžus iš laidotuvių stengiamasi juokauti, norisi šypsotis, mylėtis, pabūti su kitais ir pasikalbėti, pažaišti su vaikais. Kai buvai prisiartinęs prie mirties, kad beveik galėjai ją užuosti, gera jaustis gyvam. Ir šitaip kaskart, kai ką nors ištinka mirtis.

Šitaip tą naktį daug kas, išgirdę pralekiančias sirenas, išskubėjo į lauką ir sutiko kaimynus, draugus, pažįstamus, o miestelyje, turinčiame mažiau nei tūkstantį gyventojų (bent žiemą, nes sakoma, kad vasarą čia jų gausiau), visi vieni kitus daugiau ar mažiau pažįsta.

„Aptiko numirėlį“, – buvo kalbama. Tai sakant nugara perbėgdavo šiurpas. Mirtis yra kai kas tamsaus, juoda skylė, gerokai įbauginanti net menkai prisilietus.

„Jei gerai girdėjau, vaikinai“, – kažkas kalbėjo. Užmigęs vaikas, atsineštas glėbyje, mieliau būtų likęs namie miegoti. Ir jei kalbėtume apie vakarinį pasivaikščiojimą po lauko prekyvietę ar pasisėdėjimą stoties bufete su alučiu, greičiausiai vaikelis ir būtų buvęs paliktas namie.

Bet išgirsti, kad kažkas mirė, tai kone susidurti su pamėkle, todėl niekas nenori palikti vienu vaikų ir net šunų, pastariesiems netikėtas ankstyvas pavadžiojimas buvo puiki proga nusišlapinti. „Girdėjau, ta mergina iš šio rajono“, – buvo kalbama. Tada ilga sustabdyta akimirka. Begarsė kaip nuotrauka. Enriko profilis, nubrėžtas apskritų jo vabalų žibintų šviesos. Mauricijus ir Betė, prisiartinę prie miško ir sustabdyti viešosios tvarkos sergėtojo. Šalia manęs sėdintis mano brolis žemėtais džinsais. Šitos ilgios akimirkos – per kurią, rodos, viskas nuščiuvę, lyg būtų stengiamasi išlaikyti pusiausvyrą ant bedugnės krašto, – pabaigoje nutiks daugybė dalykų.

Bus ištarta siaubingų žodžių. Mat netoli nuo čia buvo nužudytas dar vienas žmogus. Ir netrukus kitos gyvybės bus prarytos paslapčių, kurias nusineš ši naktis.

Nuo paslapčių neišsisuksi. Manai galįs jų turėti ir jas saugoti, bet iš esmės tai jos tavęs nepaleidžia.

„Ar išsiaiškino, kas jis?“ – buvo klausiama. O juk buvo tokia graži naktis, tokia svarbi vasara. Man buvo dvidešimt penkeri, ką tik po studijų (į paskaitas nevaikščiojau), o rudenį jau būčiau išsikrausčiusi iš tų namų, iš to miestelio, kur gyvenimas priklauso nuo kitų, ne nuo tavęs.

Tą vakarą su Enriku buvome vakarėlyje. Jis už mane keleriais metais vyresnis. Dirbo žinomame architektų biure Romoje. No-

rėjo, kad vasaros pabaigoje vykčiau kartu su juo. Buvo mudviejų draugystės etapas, kai jaučiausi tikra, kad taip ir bus. Tačiau tą vakarą turėjau jam pasakyti tai, kas veikiausiai būtų viską pakeitę.

„Džankarlo dukra“, – sakė žmonės. Amžinai taip sakydavo. Kol nebūčiau išvykusi, niekaip kitaip nebūčiau buvusi vadinama. Štai taip atrodo dalykai mažuose miesteliuose, kur vieni kitus pažįsta.

O man patikdavo klaidžioti tarp žmonių, vaikštinėti tarp nepažįstamųjų. Tokiame miestelyje pamatę slampinėjančią vieną kaipmat palaikys keistoka. Kas nors būtinai pasakys, kad dėl šito viskas ir nutiko. Juk buvau keista. O žmonėms reikia save paguosti akistatoje su mirtimi. Jie turi save įtikinti, kad tai įvyko ne be priežasties. Kaip kad tas vokietis, apsirijęs prieš maudynes. Žmonėms būtina įtikinti save, kad, vienaip ar kitaip, pati auka kalta. „Alisa“, – įvardijo jie. Aš – Alisa.

KETVIRTAS

Enrikas ankstyvas, turi dar bent valandą. Liovėsi lyti, bet iš pilko dangaus galima numanyti, kad tik laikinai.

Išsukęs iš Aurelijos važiuoja keliu, dalijančiu miestelį ir vingiuojančiu pajūriu. Vairavo mažindamas variklio apsukas, lyg pirštų galais sėlindamas į praeitį. Dairėsi į namus, kuriuos andai nuolat matydavo, tarsi į veidus, kuriuos pakeitė per daugelį metų įrašyta istorija. Žvelgė į praeivius, mėgindamas atsiminti, ar juos andai pažinojo.

Paliko automobilį aikštelėje, joje dabar stovi mokėjimo automatas, juostos dalija vietas. Išsiėmęs bilietą perskaitė ant jo atspausdintą miestelio pavadinimą, kad įsitikintų, ar grįžo tikrai ten. Po dešimties metų. Mintyse sukorė atstumą, kuris jį skiria nuo agentūros, tikėdamasis rasti ją atidarytą. Bet laikas šitam krašte bėga visai kitaip, ir agentūra vis dar uždaryta. Grįžo atgal. Jam kone sukasi galva vien nuo buvimo tarp visų tų namų šalia pagrindinės aikštės ir baro „Centrinis“.

Ketino grįžti į automobilį ir tiesiog pasivažinėti. Žvilgsnis vėl užkliuvo už „Centrinio“. Liepė sau nesinervinti.

Ir štai jis viduje, jau prie baro.

DRUGELIŲ NAKTIS

Mergina skaito laikraštį. Ryši juodą prijuostę. Interjeras beveik toks pat, ir jam net užima kvapą – jausmas, kad grįžo laiku į praeitį.

– Labas rytas, – sveikinasi mergina.

– Labas rytas, – atsako Enrikas. – Prašyčiau kavos.

Tuo metu pro sandėliuko duris įeina Karletas, baro savininkas.

– Tėti, o kur sumuštiniai? – jo klausia mergina.

Karletas pasitaisęs. Plaukai pražilę, akys paraudusios.

Laiko žymės akivaizdžios.

– Paimk iš virtuvės, aš čia apsisuksiu, – paliepia jis.

Enrikas seka jo judesius. Nustemba atpažįstantis juos iš atminties. Karletas palinksta prikandęs lūpą, lyg ruoštųsi bučiuoti kavos aparatą, kol kava bėga į puodelį. Deda į lėkštelę ant baro, dar ir šokoladuką, baigdamas įprastu „na vaaa...“

Patiekdamas kavą visada tai priduria, ir tą akimirką pajunti iš jo burnos dvelktelint rytinio vyno gurkšnį. Šio ryto klientas priešais jį nesiskubina imti kavos. Karletas dvejojamas žiūri į jį. Enrikui akivaizdu, kad mėgina prisiminti, kas jis.

– Enrikas? Nejaugi?

– Labas, Karletai.

– Eik tu sau...

Stipriai paspaudžia vienas kitam ranką.

– Kur buvai dingęs?

Berdamasis cukraus ir maišydamas kavą šaukšteliu, Enrikas ieško žodžių. Nežino, ką sakyti. Atsidūsta ir nusišypso suspaudęs lūpas, lyg gailiai prašydamas pagalbos.

– Kiek metų praėjo? – klausia jo Karletas.

– Dešimt.

– Dešimt metų, vąjėzau. Čia viskas kaip buvę, tik kiek ramiau. Mažiau žmonių. Pameni vakarus, kai tekdavo jus išvaryti namo spardant užpakalius, nes kitaip neišsikrapštydavote? Dieve

Dieve... Kaip pasiilgstu tų vakarų. Šitiek daug jų būta. Atsimeni Malarimą? Tas senis nulipdavo į barą kas vakarą parėkauti, kad iškvies policiją. Koks pikčiurna. O išvis, kuo tu užsiimi? Kur dingęs? Ką čia darai?

– Atvažiavau parduoti namo.

– A, tai čia negrįši.

– Ne, negrįšiu.

Karletas linkteli.

– Na, išgerk kavos.

Nusigręžia, tvarko butelius, paskui grįžta į virtuvę.

Enrikas pasiima puodelį ir nusineša prie stalo. Randa sporto laikraštį „Gazzetta...“ Skaito antraštes. Romos komandos puslapyje surašyta, kas žais per sekmadienio rungtynes. Ant sienos laikrodis su Ančiuku Donaldu. Dar vienas dalykas, kurio neprisiminė, bet dabar atrodo, kad jis visada glūdėjo atmintyje pradingęs, lyg koks daiktas skrynioje, užverstas kitais rakan-dais. Ak, kiek kartų žiūrėjai į šį laikrodį, ko nors laukdamas, kiek prabėgančio laiko matei tarp tų strėliukių šiame bare su draugais tomis vasaros dienomis – jų būta daug; laukdamas visų susirenkant drauge eiti į paplūdimį arba jau grįžtant nuo jūros, kai visi rinkdavosi nuspręsti, ką veiks po vakarienės, arba po vakarienės laukdamas vėl susirenkančių, nes galiausiai visi ten ir lieka papliurpti prieš veikiant ką kita; o galiausiai tas „kas kita“ būdavo kas nors nelaukta ir netikėta. Slenkant rodyklėms, iš tavo dienos atimančioms sekundes, supranti, kad tai, kas tau liko, – viskas, kiekvienas veidas, kiekvienas daiktas, kiekvienas garsas, gestas, kiekvienas kvapas, net burnos, gurkštelėjusios vyno iš pat ryto, – galiausiai tėra kažkelinta to paties atsimini-mo dalelė apie jos veidą, gestus, jos balsą, apie visą drauge su ja praleistą laiką.

Alisa.

DRUGELIŲ NAKTIS

Iš virtuvės neatsklinda nė garso. Apie tokią tylą sakoma: kažkas kalba pusbalsiu, kad negirdėtum. Garantuotai kalba, kad vas buvo jos vaikinai, su kuriuo ji buvo kartu, kai ją nužudė. Tas, su kuriuo bent jau turėjusi būti, kai buvo nužudyta. Ir tikrai kalba, kad vaikinai taip ir neatsigavo, nebegrižo, ir dabar iš čia nori galutinai išsinešdinti. Ir kad turbūt taip būsią geriau, nes nešiojasi atsiminimus kaip šešėlių, kurio neįmanoma nepastebėti.

Enrikas geria kavą. Totis bus komandos branduolyje. Nuneša puodelį prie baro. Ieško kišenėje smulkiųjų, randa dviejų eurų monetą. Nužvelgia virtuvės duris. Palieka pinigus šalia puodelio. Prieš išeidamas pažiūri, kelintą valandą rodo Ančiuko Donaldo rodyklės. Atidaro duris, suskamba varpelis, niekas nepasirodo. Jam iš paskos seka šešėlis.

Iki, Karletai.

Lauke šalta. Vėl ėmė lyti. Vėjas iš pajūrio atneša sūrų kvapą.

– Enrikai...

Atsigręžia. Karletas baro tarpduryje.

– Atsimeni? Pirmuoju sezono kavos puodeliu visada vaišiname, – sako gražindamas jam dviejų eurų monetą.

– Sezonas dar neatėjo.

– Vadinas, grįši išgerti dar vieno puodelio.

Barmenas atsisveikina. Uždaro duris ir grįžta į kasdienybę. Jo dukra ant baro išdėlioja sumuštinis ir pasiima pasklaidyti laikraštį.

Iš lauko baras ne taip jau skiriasi nuo akvariumo.

Nekilnojamojo turto agentūra įsikūrusi kitapus gatvės. Enrikas mato gatvę bėgančią merginą su žurnalu ant galvos. Prie durų jai iš rankų iškrenta raktai, ji juos pakelia ir atrakina duris.